

«دولت مردمی»،
یک شعار سیاسی
نیست، یک
زیربنای تئوریک
برای بازیابی «امر
عمومی»، فهم ایده
«مردم به منزله همه
مردم» و بازسازی
تعامل مردم در
«مناسبات
همدلانه» است.

انضمامی زنده در متن و رابطهٔ چهره به چهره و رابطهٔ بسیار نزدیک و «لمس درد و احساس مشترک» است.

سفرهای استانی و صیانت از نهاد انس

به نظرم سفرهای استانی روی نوع سوم تعاملات دولت و ملت دست گذاشته است. ما به سبب بیش از یک قرن سیطرهٔ شبه مدرنیته بر ایران، اسیر سیطرهٔ مناسبات بوروکراتیک هستیم و «سفرهای استانی» می‌تواند چنین مناسبات بوروکراتیکی را خرق کند و منفذی برای رهایی از این اسارت باز نماید و به خرق حجاب مناسبات بوروکراتیک بینجامد. آن نقطهٔ شروع همدلی برگرفته از تعامل محبت‌آمیز در یک ارتباط نزدیک انضمامی است که «من حکومت‌کننده» را به «توی حکومت‌شونده» در یک «افق زیست جهان مشترک» پیوند می‌زند، حتی اگر شده برای یک لحظه و موقعیت. بعد از آن دیگر به ما بستگی دارد که بتوانیم آن را نهادینه کنیم و استمرار ببخشیم، جاری کنیم، گسترش دهیم و ارتقا ببخشیم. این، آن اتفاقی است که می‌تواند در سفرهای استانی رخ دهد.

پیش‌تر بیان شد که سفرهای استانی نقطهٔ آغازین خرق حجاب مناسبات بوروکراتیک است. مسئله فقط این نیست که شخص رئیس‌جمهور از نزدیک با مسائل مردم روبه‌رو می‌شود و دستورهایی را صادر می‌کند که البته این هم اهمیت دارد. مسئله، اتفاقی در افق همدلی است که می‌تواند در قلب و جان دو طرف رخ دهد. رسیدن به آن نقطهٔ همدلی و همبستگی می‌تواند آغاز همان چیزی باشد که در اندیشهٔ مسکویه رازی به عنوان «صیانت از نهاد انس» به آن اشاره می‌شود. آغاز انس با همدلی است. اول باید همدلی داشته باشیم تا در تداوم این همدلی بتوانیم به همبستگی برسیم. اگر از جامعهٔ ولایی که باطنش ولایت است سخن می‌گوییم، مبنایش انس و مودت است، نه تضاد، رقابت، تخصم و منفعت‌جویی؛ گرچه ممکن است آن همدلی از فاصلهٔ دور هم رخ دهد اما تحقق حقیقی و اصیل آن به این صورت است. وقتی تودهٔ مردم، مطالبات و دردها و داد‌هایشان را مستقیم با رئیس‌جمهور در میان می‌گذارند و رئیس‌جمهور می‌کوشد آن را درک کند، همدلی شکل می‌گیرد و می‌تواند نقطهٔ آغاز یک پیوند مبتنی بر «تجربهٔ حضوری» باشد و یک نوع اشتراک در زیست جهان و هم‌عالمی را برآورد. آغاز تحقق یک نوع هم‌زیستی و هم‌عالمی باشد و اگر تداوم پیدا کند و بسط یابد، می‌تواند یک جریان و فراتر از آن، «افق سیاسی همدلانه» درست کند.

سفرهای استانی سازوکاری برای کاربست «سیاست همبستگی» است؛ در صورتی که بتوانیم آن را درک و تئوریزه کنیم و برایش نهادسازی کنیم، می‌تواند سرآغاز حرکتی در مسیر خرق حجاب مناسبات بوروکراتیک در ایران باشد. مناسبات بوروکراتیک یکی از گرفتاری‌های مادر جامعهٔ ایران است. تعامل بوروکراتیک، تعاملی ظالمانه و انقیادی است، دو قطبی و دوگانهٔ «دولت-ملت» ایجاد می‌کند و این دور را از هم دور می‌کند. به منافع ملی ضربه می‌زند. به حوزه‌های وجودی ما صدمه می‌زند. کارایی و کارآمدی هم ندارد. سفرهای استانی می‌تواند نقطهٔ شروع یک فضا سازی جدید هم